

Kontoret for voldsoffererstatning
Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre

Statlig erstatning til voldsofre

Opplag nr. 2

Revidert utgave 2008, som også omfatter de endringer
i voldsoffererstatningsloven som trådte i kraft 1. januar 2008

Informasjon om den statlige voldsoffer-
erstatningsordningen - utgitt av Kontoret for
voldsoffererstatning og Rådgivningskontorene for
kriminalitetsofre.

November 2008

Opplag: 60 000

Tekst: Seniorkonsulent Svavar Björnsson og
førstekonsulentene Joachim Fiskum, Frode Finstad,
Tone Bjørvik, Kontoret for voldsoffererstatning
Foto: Rådgiver Berit Roaldseth, Rådgivningskontoret
for kriminalitetsofre i Sør-Trøndelag

Layout: Hilde Brindis

Trykk: Mentor Media AS

For straffbare handlinger som har funnet sted etter 1. juli 2001 gjelder lov om erstatning fra staten ved personskade voldt ved straffbar handling, m.m. (voldsoffererstatningsloven, lov nr. 13/2001). Det ble foretatt endringer i loven gjeldende fra 1. januar 2008. For straffbare handlinger som har funnet sted før lovens ikrafttredelse 1. juli 2001 gjelder fortsatt voldsofferforskriften med overgangsregler, jf. lovens § 19.

Det må være klart sannsynliggjort at det har skjedd en straffbar handling. Med personskade menes psykiske eller fysiske skader

Har du lidd personskade etter en straffbar handling?

Er du blitt overfalt, slått ned, utsatt for seksuelle overgrep, eller på en annen måte utsatt for en straffbar handling og har lidd personskade som følge av dette, kan du ha rett til erstatning fra staten. Dersom voldsofferet dør som følge av den straffbare handlingen kan de etterlatte få erstatning. Barn som har opplevd vold mot en nærstående person etter 1. januar 2008, og dette er egnet til å skade barnets trygghet og tillit, kan også ha rett til erstatning. Det må være klart sannsynliggjort at det har skjedd en straffbar handling som nevnt. Det må kunne sannsynliggjøres årsakssammenheng mellom den straffbare handlingen, og skaden det søkes erstatning for.

Hva ligger i begrepet personskade?

Med personskade menes både fysiske og psykiske skader. Skader som viser seg straks etter voldshandlingen, for eksempel brudd i nesen, likestilles med skader som først viser seg senere. Eksempler på dette kan være langtids-skader etter en hjernerystelse, eller psykiske skader.

Hvilke typer straffbare handlinger omfattes av voldsoffererstatningsordningen?

For handlinger som har funnet sted før 1. januar 2008 kan det gis erstatning til den som blir skadet som følge av en forsettelig legemskrenking eller annen straffbar handling som har preg av vold eller tvang. Uttrykket vold forstås som fysisk maktutøvelse mot person, typisk ved slag eller spark. Tvang foreligger når man ved anvendelse av makt eller trussel om maktanvendelse påvirker en person til å tåle, gjøre eller unnlate noe. Ved seksuelle overgrep mot barn vil det ofte foreligge en form for tvang, selv om direkte vold ikke er anvendt.

For handlinger som har funnet sted etter 1. januar 2008 kan det gis erstatning til den som har lidd personskade som følge av en straffbar handling som krenker livet, helsen eller friheten. Det fremgår av forarbeidene til bestemmelsen at endringen kan innebære at flere typer straffbare handlinger, enn det som var tilfelle tidligere, omfattes av reglene om voldsoffererstatning.

Det må sannsynliggjøres at skaden som søkes erstattet, faktisk skyldes den straffbare handlingen.

Hva vil det si at det må være klart sannsynliggjort at det har skjedd en straffbar handling?

I erstatningssaker er ikke beviskravet like strengt som for domfellelse for straff. Det er ikke tilstrekkelig at det foreligger sannsynlighetsovervekt (mer enn 50 % sannsynlig). Sannsynligheten for at det har skjedd en straffbar handling må være markert høyere.

Hva ligger i kravet til årsakssammenheng?

Det må sannsynliggjøres at skaden som søkes erstattet faktisk skyldes den straffbare handlingen. Erklæring fra lege eller tannlege kan bidra til dette. Det må i tillegg trekkes en grense mot ekstraordinære og uventede følger av den straffbare handlingen, samt mot situasjoner hvor det ikke er tilstrekkelig nærhet mellom skaden og tapet.

Hva du må gjøre for å kunne få erstatning?

Ta kontakt med politiet

For straffbare handlinger som har funnet sted før 1. januar 2008 er det et krav om at forholdet uten unødig opphold er anmeldt til politiet, med begjæring om straff. I tilfeller hvor skadevolder er domfelt, eller skadelidte står i et avhengighetsforhold til skadevolder, eller er umyndig, kan vilkåret fravikes.

Tidskravet bortfalt ved endringslovens ikrafttredelse 1. januar 2008. For straffbare handlinger som har funnet sted etter 1. januar 2008 er det tilstrekkelig at anmeldelse er inngitt.

Videre må du kreve at erstatningskravet tas med i en eventuell straffesak mot skadevolder. Når du leverer anmeldelse, skal politiet spørre om du krever erstatningskravet medtatt. Her må du svare bekreftende. Krav kan også fremsettes overfor politiet på et senere tidspunkt. Det er viktig at dette blir gjort.

Den straffbare handlingen må anmeldes til politiet.

Skadelidte må også kreve at erstatningskrav blir tatt med i evt. straffesak mot skadevolder.

Send søknad til Kontoret for voldsoffererstatning

Søknad om voldsoffererstatning fremsettes på fastsatt skjema. Du får søknadsskjema hos politiet, Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre eller Kontoret for voldsoffererstatning. Her kan du også få hjelp til å fylle ut skjemaet. Skjemaet kan også lastes ned fra **www.voldsoffererstatning.no**. Veileder til søkere finnes også her.

Det er viktig å påføre dato for når skaden skjedde og når saken ble anmeldt til politiet. Opplys gjerne om anmeldelsesnummeret saken har hos politiet. Utfylt søknad med vedlegg sendes Kontoret for voldsoffererstatning.

Det koster ingenting å fremme søknad om voldsoffererstatning. Eventuelle utgifter du pådrar deg i forbindelse med å fremme søknad, må du som regel dekke selv, men noen av utgiftene kan dekkes etter voldsoffererstatningsloven § 4. Dette forutsetter imidlertid at vilkårene for å tilkjenne voldsoffererstatning er oppfylt, slik at Kontoret for voldsoffererstatning innvilger din søknad.

Rimelige og nødvendige utgifter til advokatbistand i forbindelse med søknad om voldsoffererstatning kan dekkes etter voldsoffererstatningsloven § 4, forutsatt at vilkårene for å tilkjenne erstatning er oppfylt.

Dersom du har fått oppnevnt bistandsadvokat i straffesaken dekkes utgiftene gjennom bistandsadvokatordningen. Utgifter til advokatbistand kan i noen tilfeller dekkes gjennom ordningen med fri rettshjelp. Fylkesmannen eller den advokaten du ønsker deg kan gi nærmere opplysninger om regelverket.

Det koster ingenting å fremme søknad om voldsoffererstatning.

Hva kan erstattes?

Erstatning for økonomisk tap

- Utgifter til medisinsk behandling, egenandeler og medisiner, samt reiseutgifter i forbindelse med behandlingen.
- Utgifter til behandling av tannskader.
- Utgifter til advokatbistand
- Erstatning for ødelagte klær og andre personlige bruksting du hadde på deg da den straffbare handlingen fant sted.
- Inntektstap som følge av skaden.
- Fremtidig inntektstap som følge av skaden.
- Fremtidige utgifter som følge av skaden.

Tap som søkes erstattet må sannsynliggjøres. Det betyr at du bør vedlegge dokumentasjon for utlegg. Dette kan være kostnadsoverslag eller kvitteringer fra tannlege og lege, kvitteringer for klær, erklæring fra arbeidsgiver om inntektstap, bekreftede kopier av selvangivelser, ligningsoppgjør og lignende.

Ménerstatning

Hvis du har fått varig og betydelig skade av medisinsk art som følge av voldsepisoden, kan du søke ménerstatning dersom erklæring fra spesialist konstaterer at den straffbare handlingen har ført til minst 15 % medisinsk invaliditet, og den medisinske invaliditeten vil vedvare i nærmere 10 år eller lengre. Ménerstatning krever således medisinsk dokumentasjon.

Skaden må stabilisere seg før den medisinske invaliditen utredes. Det er slik sett ikke noe til hinder for at du først søker om erstatning for økonomisk tap og eventuelt oppreisning, for så å komme tilbake med søknad om méner-

For vurdering av søknad om ménerstatning, kreves medisinsk dokumentasjon fra spesialist.

statning når det blir klart om skaden blir varig. Kravet om ménerstatning må imidlertid fremsettes før det foreldes.

Oppreisning

Oppreisningserstatning er en skjønsmessig utmålt engangssum for den voldte tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art.

Erstatningsnivået på oppreisningen bygger på forvaltnings- og domstolspraksis. Det er ikke nødvendig å angi sum for oppreisningserstatningen.

Erstatning til etterlatte

Etterlatte etter noen som mister livet som følge av en straffbar handling, kan ha rett til voldsoffererstatning. Voldsoffererstatning for tap av forsørger tilkommer den eller de etterlatte som avdøde ved dødsfallet helt eller delvis forsørget. Erstatningen skal videre omfatte dekning av utgifter til gravferden, og når det finnes rimelig, andre utgifter i anledning dødsfallet. Det kan videre ytes oppreisning til avdødes ektefelle, samboer, barn og foreldre.

Etterlatte etter noen som mister livet som følge av en straffbar handling, kan ha rett til voldsoffererstatning. Retten til voldsoffererstatning til etterlatte er utvidet som følge av lovendring 1. 1. 2008.

Erstatning til etterlatte er utvidet ved endringer i voldsoffererstatningsloven som trådte i kraft 1. januar 2008. For forhold som har funnet sted etter denne dato, kan etterlatte – i tillegg til det som fremgår ovenfor – også få erstattet andre økonomiske tap som følge av den straffbare handlingen. Lovendringen innebærer også at avdødes søsken, i særlige tilfeller, kan få tilkjent erstatning og oppreisning som følge av dødsfallet.

Når og hvor fant den straffbare handlingen sted?

Alle som er blitt påført personskade på grunn av straffbar handling begått i Norge etter 1. januar 1975, kan få erstatning etter ordningen. For de som er skadet før 1. januar 1975 gjelder ikke denne ordningen. Dersom du er blitt skadet i utlandet kan du i noen tilfeller få erstatning.

Alle som er blitt påført personskade på grunn av straffbar handling begått i Norge etter 1. januar 1975 kan få erstatning etter ordningen.

Foreldelse

Hvis det søkes erstatning på grunnlag av straffbar handling som fant sted før 1. juli 2001, så foreldes ikke kravet på voldsoffererstatning fra staten. For erstatning som søkes på grunnlag av straffbare handlinger som har funnet sted etter 1. juli 2001, er det som hovedregel en foreldelsesfrist på tre år etter foreldelsesloven. Kravet vil uansett ikke være foreldet før det straffbare forholdet er foreldet etter straffeloven.

Hvor mye kan du regne med å få i voldsoffererstatning fra staten?

Du får ikke erstatning dersom tapet er mindre enn tusen kroner. Fra 1. juli 2001 ble høyeste erstatning per skadetilfelle økt til 20 ganger folketrygdens grunnbeløp. 1. mai 2008 tilsvarer dette omlag kr 1 405 000.

For skader påført før 1. januar 1994 er høyeste erstatning kr 150 000.

For skader påført før 1. juli 2001, er høyeste erstatning kr 200 000.

Når erstatningsbeløpet bestemmes, blir penger du får fra

andre trukket fra. Det gjelder for eksempel trygd, pensjon, forsikringer eller erstatning fra skadevolder. Dersom du har medvirket til at skaden oppsto kan erstatningen bli redusert, eller bortfalle.

Saksbehandlingen

Saksbehandlingen er skriftlig. Politidokumentene er av stor betydning for avgjørelsen av erstatningsspørsmålet, og innhentes rutinemessig av Kontoret for voldsoffererstatning. Kontoret for voldsoffererstatning avventer normalt politiets etterforskning og resultat i straffesaken før det treffes vedtak om erstatning. Selv om straffesaken skulle være henlagt, kan voldsoffererstatning fra staten tilkjennes. Kontoret for voldsoffererstatning foretar en selvstendig vurdering av bevisene i saken.

Vedtak fra Kontoret for voldsoffererstatning kan klages inn for Erstatningsnemnda for volds ofre. Søkeren kan be om å få et personlig møte med en saksbehandler i Statens sivilrettsforvaltning, som er sekretariat for Erstatningsnemnda for volds ofre..

Skadevolder ansees ikke som part i sak om erstatning til volds ofre.

Skadevolder ansees ikke som part i sak om erstatning til volds ofre.

Kontoret for voldsoffererstatning avgjør om det skal kreves penger tilbake fra skadevolder, og treffer i tilfelle vedtak om det. Skadevolder vil være part i regresssaken, og har da rett til innsyn i dokumenter fra erstatningssaken.

Ved lovendring som trådte i kraft 1. januar 2008 (for søknader som er innkommet etter denne dato) er det åpnet for å kunne tilkjennes dekning av utgifter for å innhente sakkyndige uttalelser fra f. eks lege, tannlege, psykolog og

lignende. Disse erklæringene skal kunne tjene som dokumentasjon i voldsoffererstatningssaken. Denne utgiftsdekningen tilkjennes utenom de rammer som gjelder for øvre grense for voldsoffererstatning.

Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre

Har du eller dine nærmeste opplevd kriminalitet og trenger noen å snakke med? Trenger du råd, veiledning og praktisk hjelp, så kan du ta kontakt med et av Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre, tlf. sentralbord 815 20 077.

Rådgivningskontorene gir også bistand til personer som skal vitne i rettsaker, samt til pårørende.

Rådgivningskontorene er politisk og religiøst nøytrale.

Tilbudet er et gratis supplement til det alminnelige hjelpeapparatet. Rådgivningskontorene har taushetsplikt og kan kontaktes anonymt.

Det finnes pr. 2008 14 rådgivningskontor som er spredt utover landet. Ved hvert kontor arbeider personer som har erfaring med å gi støtte og hjelp til ofre for kriminalitet. Det er Kontoret for voldsoffererstatning i Vardø som har det administrative og faglige ansvaret for rådgivningskontorene.

Støttetelefonen for kriminalitetsofre

Alle som har blitt utsatt for kriminalitet, og som trenger støtte og veiledning kan henvende seg til Støttetelefonen for kriminalitetsofre tlf. 800 40 008. Støttetelefonen er betjent mandag-fredag kl. 10-18. Din henvendelse behandles konfidensielt av rådgivere med solid og variert erfaringsbakgrunn. Det er gratis å ringe til støttetelefonen fra fasttelefon i Norge.

Rådgivningskontorene er politisk og religiøst nøytrale. Tilbudet er et gratis supplement til det alminnelige hjelpeapparatet.

Kontoret for voldsoffererstatning

Postboks 253

9951 Vardø

Telefon: 78 98 95 00

Telefaks: 78 98 95 10

E-post: post@voldsoffererstatning.no

www.voldsoffererstatning.no

Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre

finnes i byene Bergen, Bodø, Drammen, Fredrikstad, Hamar, Haugesund, Kristiansand, Oslo, Stavanger, Steinkjer, Tromsø, Trondheim, Tønsberg og Vardø.

Telefon: 815 20 077

Adresseliste og telefonnummer finnes på www.kriminalitetsofre.no

Støttetelefonen for kriminalitetsofre

Telefon: 800 40 008

<http://stottetelefon.no>

